

UNIVERSITATEA E.L.T.E., BUDAPESTA

Florin CIOBAN

Începutul predării limbii și literaturii române în universitatea maghiară s-a realizat în urmă cu peste 150 de ani, într-un context istoric specific vremurilor, în cadrul unui imperiu central-european cu determinările lui multiple. De obicei, pentru fondarea unei instituții noi, e nevoie de personalități energice, active și mobile cu capacități organizatorice. Așa era și Alexandru Roman (1826-1897), care, față de contemporanii săi nu s-a remarcat nici ca scriitor, nici ca savant, dar talentul său s-a manifestat mai ales ca ziarist și ca spirit organizatoric. Primul curs s-a ținut în data de 27 aprilie 1863.

Alexandru Roman, ca profesor, a fost foarte apreciat de către studenți. Ioan Slavici, de exemplu, deși era înscris la Facultatea de Drept, frecventa mai mult cursurile lui. Capacitățile de profesor ale lui Roman sunt dovedite și prin faptul că mulți dintre studenții săi au devenit mai târziu personalități importante în viața culturală sau politică românească: Vasile Goldiș, Miron Cristea, Iosif Vulcan, Ilarie Chendi și alții.

După momentele începutului, perioada dintre 1928-1945 poate fi considerată o adevărată epocă de aur în istoria Catedrei de Română din Budapesta. Cei care au contribuit la făurirea acestei dezvoltări științifice remarcabile sunt Carlo Tagliavini și Tamás Lajos. După 1945, la catedra din Budapesta este trimis constant lector din România. Între lectorii care și-au desfășurat activitatea la ELTE, îi amintim pe Victor Iancu și Gavril Scridon – două personalități remarcabile ale învățământului filologic românesc.

Prezentul nu poate face uitată această frumoasă istorie a începutului, ca și întregul parcurs de peste 150 de ani. Azi, își desfășoară activitatea în cadrul catedrei, cadre didactice universitare, titulari sau asociați ai ELTE Budapesta, alături de lectorul trimis de Institutul Limbii Române din București – prof. univ. dr. habil. Florin Cioban, titular la Universitatea din Oradea. Integrată în cadrul Institutului de Romanistică din universitatea budapestană, catedra pregătește studenți pentru obținerea licenței filologice în limba română. Studenții care își doresc specializarea de limba română și obținerea licenței aferente în cea mai renumită și justificat prestigioasă universitate din Ungaria pot să aibă o motivație foarte interesantă. Totuși, aceasta există și, la unii dintre ei, este chiar foarte evidentă. Sunt diferiți studenții înscriși la cursurile de limba română: unii provin din rândul comunității românești din Ungaria, alții au ca legătură cu limba română, familia lor care, cu mai mulți sau mai puțini ani în urmă, se găsea undeva în România, de regulă în Transilvania; există însă și studenți care aparent nu ar justifica nicio legătură anterioară cu limba sau cultura română, dar care, însă, își doresc să studieze această limbă chiar dacă sunt sau nu studenți filologi. În cadrul catedrei, există două programe de masterat în studii de limba, cultura sau didactica predării limbii și literaturii române, studii care se desfășoară începând cu anul universitar 2009-2010. Adunând în jurul catedrei aproape 50 de studenți, limba română – ca domeniu de studii de licență și/sau master – își păstrează prospețimea și speranța de existență și în viitorul apropiat când, întregul context european și global fixează nevoia de dezvoltare lingvistică și a comunicării pe noi direcții, dar, în același timp, reorganizările învățământului universitar umanist impun noi reguli ale eficienței în dispută cu excelența. Deși se confruntă cu dificultățile generale ale momentului actual în spațiul cultural și al învățământului universitar maghiar, catedra și lectoratul fac eforturi constante pentru a-și păstra identitatea și pentru a dovedi bune rezultate atât în activitatea de cercetare, cât și în pregătirea studenților săi.

În primul rând, atenția în pregătirea studenților se îndreaptă spre asimilarea noțiunilor esențiale de limbă. În acest context, cursurile practice de limbă își propun să familiarizeze cursanții cu noțiuni de bază în limba română și să promoveze limba, cultura și

civilizația românească în rândul străinilor interesați. Cadrele didactice asigură pregătirea lingvistică necesară în vederea eliberării unor certificate de competență lingvistică de către instituțiile abilitate în acest sens în Ungaria. Cursurile de pregătire lingvistică (dezvoltare lingvistică și conversații practice) se desfășoară pe nivele de competență lingvistică ale studenților, având în medie 4-5 grupe de nivel. Pe lângă programul strict de pregătire lingvistică, cursanții acestor grupe de dezvoltare lingvistică beneficiază și de unele informații despre limba și cultura românească în Europa, vizionează filme românești, prezentări video etc. Studiul limbii române se face de la nivelul începător spre intermediar și avansați. Se lucrează cu manuale de limba română ca limbă străină, punându-se la dispoziția studenților materiale audio și video pentru însușirea corectă a pronunției și a scrierii românești.

O altă linie distinctă de pregătire o constituie, cu precădere pentru cei a căror specialitate principală este filologia română, direcția de studiu a literaturii, istoriei și culturii române, în general. În acest sens, se studiază istoria literaturii române, istoria epicii și liricii în literatura română, existând și cursuri speciale de istorie și numeroase cursuri de abordare comparativă a culturilor română și maghiară. Marea majoritate a studenților sunt interesați de autorii canonici din literatura română, de diversele mișcări și tendințe ideologice pe care cultura română le-a cunoscut, cu precădere în secolul al XX-lea și, nu în ultimul rând, de posibilele comparații ce se pot stabili între cele două literaturi. O direcție distinctă în cadrul acestor studii culturale și literare o constituie preocuparea pentru cercetarea literaturii românilor din Ungaria.

În afara activităților didactice de curs sau seminar, lectoratul a organizat în ultimii ani o întreagă serie de manifestări științifice și culturale, menite să atragă interesul mediului universitar asupra studiilor de filologie română sau să ofere studenților ocazia unor întâlniri speciale cu realitatea culturală românească: *Săptămâna limbii, culturii și civilizației românești*, *Caravana filmului românesc*, *Zilele literaturii române contemporane* etc. În cadrul acestor evenimente sau în afara lor, au vizitat catedra numeroase cadre didactice de la universități din România, scriitori contemporani români, redactori în cunoscute reviste științifice și de cultură (*Familia*, *Philologica Jassyensia*, *România literară* etc.). O recentă reușită în activitatea lectoratului este găzduirea, în 2017, celei de-a șaptea ediții a simpozionului organizat de Institutul Limbii Române, în colaborare cu Universitatea ELTE și misiunile de reprezentare diplomatică și culturală a României în capitala Ungariei – *Limba română în lume*, simpozion care a adunat la Budapesta peste 100 de participanți.

Florin Cioban, lectorul I. L. R.

Afișul de marcare a 150 de ani de existență a specializării limba română la ELTE Budapesta

Deschiderea Conferinței ILR Limba română în lume, Budapesta, 2017